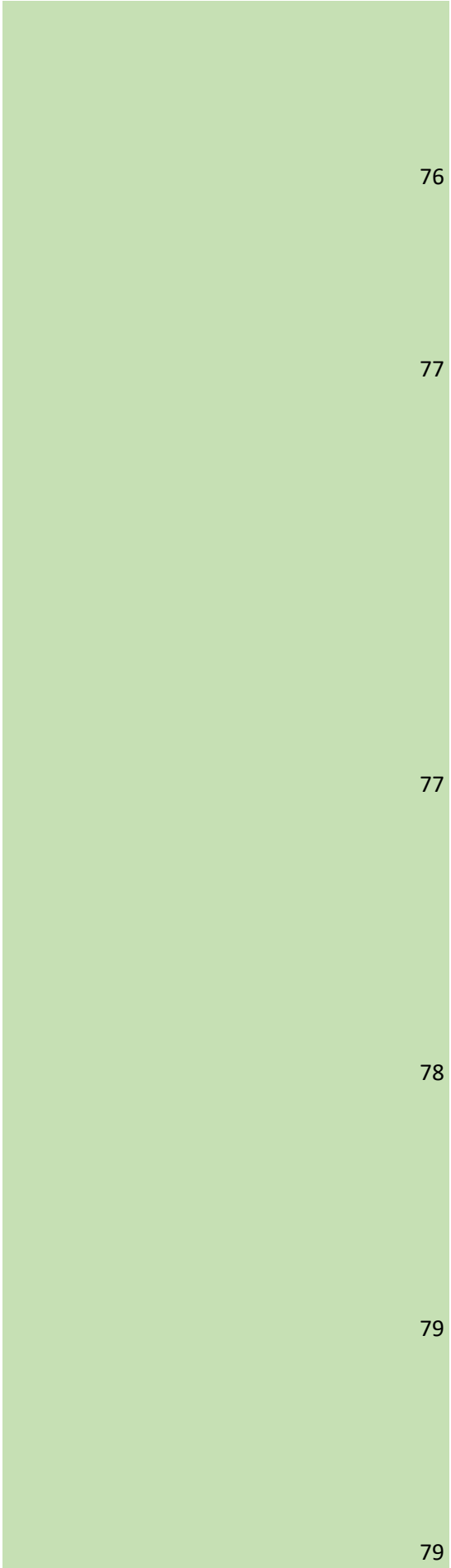

Afsnit

Side

	15
2.8 Marine pattedyr	26
2.9 Fugle	28
4.2.1 Generelle beskrivelser af bilag IV-arter i undersøgelseskorridoren	48
4.3.2 Strækningen fra Østerådalen til Limfjorden	71
	71
	76

76

77

77

78

79

79

	81
	84
4.5 Afværgetiltag i anlægsfasen	109
	109
	109

	109
	110
Padder	119
	122
	122
	122
4.6 Overvågning 4.6.1 Anlægsfasen	125
	126

10.3 Konsekvenser i anlægsfasen 357

359

11.4 Konsekvenser i driftsfasen 400

Tekst i rapporten

Når motorvejen er etableret, skal der desuden gennemføres overvågning af forekomsterne af strandtudse på Egholm og syd for Limfjorden, så det kan undersøges om de gennemførte tiltag er tilstrækkelige.

I praksis vil marsvin og sæler hurtigt bevæge sig væk fra støjkilder, og sandsynligheden for at dyrene vil opholde sig tæt på støjende anlægsarbejde og få midlertidigt eller permanent høretab er derfor meget lille, hvorfor der heller ikke vurderes at være behov for afværgetiltag.

Der vil ske påvirkning af fuglenes fødegrundlag fra sedimentation med direkte tab af fourageringsområder, idet der sker en reduktion af ålegræsområder og anden vegetation. De fugle, der udnytter ålegræs og andre vandplanter samt smådyr såsom snegle og krebsdyr, der lever i vegetationen, vil ikke kunne fouragere i et påvirket område lokalt omkring tunnelen og vurderes derfor at blive fortrængt til andre lokaliteter i Limfjorden.

I Danmark findes der 13 forskellige arter af flagermus.

Tabel 4-5 Lokaliteter, som påvirkes i forbindelse med anlæg af strækningen st. 101-104

Tabel 4-5_vandløb: Oppumpet grundvand nedsives på nærved beliggende marker og udledes kun til recipienter, hvis der ikke kan nedsives. Der vil ske reinfiltrering til omkring beliggende våde naturtyper, hvis det skønnes nødvendigt.

Strækningen st 108 - 109:

Birkemus Der gennemføres anlægsarbejder i områder i Østerådalen, der potentielt er raste- og ynglesteder for birkemus. Der er dog gennemført en grundig feltundersøgelse af forekomst af birkemus i Østerådalen i 2020 uden at arten blev registreret og arten er ikke kendt fra denne del af landet i nyere tid. **Samtidig findes de potentielle yngle- og rasteområder, hvor der etableres en dalbro.** Der vil derfor ikke være behov for afværge for arten i området.

Flagermus På strækningen er der ikke registreret egnede yngle- eller rastetræer for flagermus i forbindelse med feltundersøgelserne. Ved detailprojektering af projektet skal alle træer, der planlægges fældet, besigtiges for at undersøge, om der er mulige raste- eller ynglekolonier af flagermus

Flagermus_Der er ikke fundet yngle- og rasteområder inden for områder, der påvirkes af projektet. Afværgetiltag sikrer fortsat tilstedeværelse af yngle-rasteområder **hvis der i forbindelse med anlægsfasen mod forventning opdages og fjernes sådanne**

Markfirben_ Der er dog udført feltundersøgelser, hvor arten ikke er fundet. I forbindelse med anlæg af motorvejen vil der opstå nye potentielle yngle- og rastepladser for markfirben, der kan erstatte de lokaliteter, der evt. bliver påvirket

Spidssnudedede frøer færdes mest inden for 200 m fra vandhullet, og de vil derfor ofte være relativt længe om at finde nye vandhuller, der ligger længere væk. Derfor skal etablering af erstatningsvandhuller for spidssnudet frø ske mindst to år før anlægsfasen for at give padderne tid til at finde de nye vandhuller [...] Ved placering af erstatningsvandhuller skal der være opmærksomhed på,...

Fredede og rødlistede arter__Anlægsfasen berører direkte lokalitet 82, hvor butsnudet frø er registreret. Da der fortsat vil være eng- og mosearealer i Østerådalen, som ikke påvirkes af anlægsarbejdet vurderes konsekvensen af anlægsfasen at være begrænset for rasteområder for butsnudet frø , og det samme vurderes at være gældende for rasteområder for skrubtudse

Purpur-gøgeurt er registreret som ikke truet (LC) på den danske rødliste. Lokaliteterne påvirkes i forbindelse med fundering af bropiller. For at undgå at ødelægge jordstrukturen i rigkærene forudsættes det, at vokseområderne for orkideerne skånes i videst mulige omfang, eksempelvis ved etablering af midlertidige arbejdsbroer, så det våde miljø bibeholdes under anlæg

Tabel 4-8

Der vil ske reinfiltrering til omkring beliggende våde naturtyper, hvis det skønnes nødvendigt

Ved detailprojektering af projektet skal alle træer, der planlægges fældet, besigtiges for at undersøge, om der er mulige raste- eller ynglekolonier af flagermus. I forbindelse med detailprojekteringen skal det samtidig sikres, at bygninger, der skal nedrives, ikke indeholder yngle- eller rastekolonier af flagermus. [...] Der er ikke fundet yngle- og rasteområder inden for områder, der påvirkes af projektet. Afværgetiltag sikrer fortsat tilstedeværelse af yngle-rasteområder hvis der i anlægsfasen mod forventning opdages og fjernes sådanne.

Tabel 4-16: Det samlede areal af erstatningsnatur for permanent inddragede arealer er beregnet ud fra forudsætningen om, at permanent påvirket natur som udgangspunkt erstattes i forholdet 1:2.

Ved midlertidig inddragelse af beskyttede naturområder iværksættes der afværgetiltag i form af udlægning af køreplader og anvendelse af maskiner med et lavt marktryk eller afrømning af muld med frøpulje i miler til genudlægning efter anlæg, hvor det er muligt. Formålet er at mindske risikoen for traktose, som udgør en særlig risiko i områder med våde naturtyper. Efterfølgende retableres jorden så vidt muligt, bl.a. ved at løsne jorden, hvis den er blevet komprimeret. Midlertidigt påvirkede områder retableres så vidt muligt, men hvis naturtypen er af en sådan beskaffenhed, at retablering ikke er mulig, erstattes naturområdet som udgangspunkt i forholdet 1:2. Ved etablering af landskabsbro over dalen ved Østerå etableres en midlertidig arbejdsbro til krydsning af rigkær og moser.

Ved permanent inddragelse af beskyttet natur, anlægges erstatningsnatur **så vidt muligt**, så de nye naturområder bliver af samme type, som de områder der ødelægges.

Hvordan erstatningsnatur anlægges, afhænger af hvilken naturtype, der skal erstattes, som det beskrives i det følgende med udgangspunkt i videnskabelig rapport nr. 266 fra DCE

Vegetation fra strandenge tæt på det opfyldte område kan potentielt sprede sig til erstatningsarealet, hvis de rigtige forhold skabes på arealerne. Alternativt kan der spredes hø fra strandenge på vest- eller nordkysten af Egholm, eller flyttes materiale og tørv, der fjernes ved etablering af motorvejen på Egholms strandenge.

Erstatningsarealerne skal følge 'best practice' for nye ynglesteder for strandtudser og spidssnudet frø ved anlæg af veje /21/, og skal driftes, så arealerne opretholder deres funktionalitet som yngle- og rasteområde for arterne.

hvor der er potentielt levested for spidssnudet frø, skal der opsættes paddehegn omkring hele anlægsfeltet, herunder også midlertidige jorddepoter, for at undgå forsættligt drab, jævnfør Habitatdirektivets Artikel 6 /23/.

De indfangede dyr, også eventuelle øvrige padder og dyr end strandtudse og spidssnudet frø, sættes ud på strandengene eller erstatningsvandhullerne uden for arbejdsområdet. Indfangning og håndtering af bilag IV-padder kræver en dispensation fra Miljøstyrelsen efter artsfredningsbekendtgørelsens § 12.

Ved omlægning af Svanholmgrøften skal det sikres, at der ikke placeres opgravet materiale fra vandløbet i lavninger langs vandløbet, da de kan udgøre temporære vandsamlinger, hvor strandtudse kan yngle

De ny-etablerede §3-områder skal besigtiges og vurderes i fht. om de har en tilsvarende naturkvalitet af de arealer der skal fjernes. Hvis ikke, skal der gøres en indsats – pleje, hydrologi, næringsstoffjernelse mv – for at sikre at områderne kan opnå en tilsvarende eller bedre naturkvalitet end de områder der fjernes.

Den første undersøgelse foretages inden anlægsstart, hvor vandhullerne bør have været etableret i et år

Tabel 10-2

ingen afværgelse for marine pattedyr i fht støj

Tabel 11-6: Det vurderes, at antallet af fugle generelt er blevet reduceret som følge af anlægsfasen, og at der i driftsfasen formodentlig ikke vil være levesteder for fuglene her; dermed vurderes det, at ynglepladser for sårbare vadefugle og mulig yngleplads for rørhøg er forsvundet

MST bemærkninger til 3. Limfjordsforbindelse
Supplerende miljøkonsekvensrapport
November 2023

Miljøstyrelsen bemærker at det af Kommissionens vejledning fremgår, at der for at artikel 12, stk. 1, litra d), er overholdt, skal være en høj grad af sikkerhed for, at afværgeforanstaltningerne er tilstrækkelige til at undgå enhver beskadigelse eller ødelæggelse, samt at foranstaltningerne bør være indført i rette tid og i passende form for at undgå enhver beskadigelse eller ødelæggelse. Det bør derfor ikke være en overvågning af om afværgetiltagende er tilstrækkelig, men f.eks. om søerne fortsat er lysåbne.

Afværgetiltag for havpattedyr er beskrevet i kap. 10.5. Miljøstyrelsen anser disse afværgetiltag for at være nødvendige og tilstrækkelige til at undgå forstyrrelse af marsvin og undgå skade på bestanden af sæler.

Kan der i nogen grad afværges ved at plante ålegræs inden anlægsarbejdet påbegyndes?

Miljøstyrelsen bemærker, at der er 17 arter af flagermus i DK. Det bør overvejes hvorvidt der skal udlægges erstatningsnatur for den relativt lange midlertidige inddragelse af natur ifm. arbejdsarealer.

Det fremgår ikke hvornår dette skøn foretages - og af hvem?

Det er uklart om området betragtes som yngle- og rasteområde for birkemus ud fra et forsigtighedsprincip eller om undersøgelserne har udelukket forekomsten af birkemus i dalen? Såfremt det betragtes som et yngle- og rasteområde så skal det vurderes hvorvidt anlægget af dalbroen kan påvirke birkemus.

Miljøstyrelsen bemærker at vurderingen af projektets påvirkning på bilag IV-arter ikke kan udsættes, men skal foreligge på tidspunktet for lovens vedtagelse. Hvis træerne allerede er undersøgt for yngle- og rasteområder for flagermus, er Miljøstyrelsen uforstående overfor nødvendigheden af at foretage yderligere undersøgelser.

Miljøstyrelsen bemærker, at vurderingen af projektets påvirkning på bilag IV-arter ikke kan udsættes, men skal foreligge på tidspunktet for lovens vedtagelse. Hvis træerne allerede er undersøgt for yngle- og rasteområder for flagermus, er Miljøstyrelsen uforstående overfor nødvendigheden af at foretage yderligere undersøgelser.

Det fremgår ikke hvorvidt undersøgelserne efter markfirben er foretaget efter de tekniske anvisninger. Som Miljøstyrelsen læser afsnittet, så har undersøgelserne ikke udelukket forekomsten af markfirben på arealerne. Hvis arealerne betragtes som levested for markfirben ud fra et forsigtighedsprincip, skal afværgetiltagende være gældende ved tidspunktet for indgrebet. Ligeledes skal der afværges for evt. individdrab, og hvis der er behov for at flytte individer af markfirben fra arealet, skal der søges om dispensation fra artsfredningsbekendtgørelsen til dette. Alle informationer, som skal ligge til grund for dispensationen skal foreligge forud for loven.

Miljøstyrelsen bemærker, at det skal sikres, at der ikke er individer tilbage i vandhullet på tidspunktet for at det nedlægges. Miljøstyrelsen antager, at individerne skal indsamles og flyttes og bemærker hertil, at dette forudsætter en dispensation efter artfredningsbekendtgørelsen. Alle informationer, der skal ligge til grund for en dispensation skal foreligge forud for anlægsloven.

Nationalt fredede arters levesteder er ikke omfattet af beskyttelsen. De fredede er beskyttet på individniveau og indsamling og håndtering forudsætter en dispensation efter artfredningsbekendtgørelsen.

Det fremgår ikke tydeligt, hvorvidt voksestedet for Purpur-Gøgeurt påvirkes i forbindelse med gennemførelse af projektet. Det fremgår af artfredningsbekendtgørelsen, at der er forbud mod at beskadige eller fjerne fredede planter fra deres voksested. Såfremt orkideerne skal flyttes eller de bliver beskadiget, skal der søges dispensation efter artsfredningsbekendtgørelsen.

Det fremgår ikke hvem der skønner det - og hvornår skønnet foretages?

Miljøstyrelsen bemærker at det ikke tydeligt fremgår hvilke andre bygninger end den ved Teglværksvej, som potentielt skal nedrives, og om disse er undersøgt for flagermus. Såfremt det ikke kan udelukkes at bygninger der benyttes af flagermus, f.eks. bygningen ved Teglværksvej, skal nedrives, skal det være klart hvilke afværgeforanstaltninger der iværksættes ifm. nedlæggelsen af yngle- og rasteområdet. Miljøstyrelsen bemærker at afværgeforanstaltningerne skal være funktionelle ved indgrebets start.

MST bemærker, at Vejdirektoratet i forbindelse med fastlæggelsen af størrelsen på erstatningsarealerne, bør tage kvaliteten og kompleksiteten af de arealer, der nedlægges i betragtning. I nogle tilfælde vil et erstatningsareal i størrelsesforholdet 1:2 være utilstrækkeligt til at kunne opveje det tabte. MST henviser til DCE's rapport om erstatningsnatur: <https://dce2.au.dk/pub/SR266.pdf>

Miljøstyrelsen bemærker, at det er ikke beskrevet hvilke arealer, der inddrages midlertidigt samt kvaliteten af disse. Der bør desuden redegøres for, om køreplader vurderes at være tilstrækkelig afværge på de enkelte konkrete arealer.

Miljøstyrelsen henviser til Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse 19/04667 hvori nævnet finder, at erstatningsnatur som udgangspunkt bør etableres med samme naturtype, som den natur der erstattes.

Miljøstyrelsen bemærker hertil, at størrelsen på erstatningsarealerne i forholdet 1:2 ikke i alle tilfælde vil være tilstrækkeligt til at kompensere for tabet af naturværdier på det areal, der nedlægges. Størrelsen på erstatningsarealerne bør vurderes i de enkelte tilfælde ud fra naturværdierne på de konkrete arealer, der skal nedlægges. Der er en vis usikkerhed forbundet med realiseringen af naturværdien i et erstatningsareal både i form af hvor lang tid der går og om det nye areal opnår den forventede kvalitet og funktionalitet.

Udlæg af erstatningsnatur skal sikre, at der sker tilstrækkelig kompensation, når tab af natur ikke kan undgås.

Det fremgår ikke tydeligt af MKR om der foretages opfølgende overvågning af det opfyldte areal på den sydlige del af Egholm, hvem der foretager vurderingen af, om spredning af hø fra nærliggende arealer eller flytning af materiale og tørv er nødvendigt samt hvornår denne vurdering foretages.

Det er uklart hvem der står for den efterfølgende drift af arealerne, som skal sikre arealernes funktion som yngle- og rasteområde.

Miljøstyrelsen bemærker at invidbeskyttelsen af bilag IV-arter fremgår af habitatdirektivets artikel 12. Det er desuden uklart hvor paddehegnet opsættes og dets potentielle påvirkning.

Alle informationer, der skal ligge til grund for en dispensation efter artfredningsbekendtgørelsen til håndtering og flytning af bilag IV-arter, skal foreligge forud for anlægsloven.

Det fremgår ikke af materialet hvor disse lavninger er beliggende.

Det er uklart hvem der står for besigtigelsen og vurderingerne, samt om der er afsat midler i projektet til den efterfølgende indsats.

Dette er ikke i overensstemmelse med tidligere beskrivelse af, at erstatningsvandhuller etableres minimum 2 år forud for, at eksisterende vandhuller nedlægges.

Miljøstyrelsen bemærker, at der er nyere litteratur tilgængeligt i forhold til støjgrænsen for adfærdsændringer for marsvin i rapport nr. 225 "Thresholds for behavioural responses to noise in marine mammals" fra DCE fra 2021. Det er i denne rapport fundet, at støjgrænsen for adfærdsændringer er 103 dB re. 1 μ Pa VHF-weighted for marsvin.

Det fremgår af kapitel 10.5 at der anvendes både pingning, softstart og boblegardiner for at begrænse udbredelsen af undervandsstøj.

Miljøstyrelsen bemærker, at der ikke i tilstrækkelig grad er redegjort for projektets påvirkning på de sårbare vadefugle og rørhøg, herunder konsekvenserne af at deres ynglepladser forsvinder. Såfremt projektet medfører en væsentlig påvirkning af arter på udpegningsgrundlaget bør det overvejes om projektet forudsætter en fravigelse fra fuglebeskyttelsen.